

A boszorkányokról

A boszorkányokban való hit felette élénk. Különösen hírhedt Bajmóc-Apáti szomszédos község, hol „csaknem minden házban van boszorkány”. A boszorkányokat, mint másutt is, az éjféli misében a Lucaszékről ismerik fel, avagy ha ugyancsak az éjféli misében luca inget tartanak maguk elé. Ezt is december 13—24. közt fonják.

A boszorkányok hatáskörébe elsősorban a tehenek megrontása tartozik. Ha nem ad tejet, boszorkány rontotta meg. A boszorkány tud ilyenkor tejet egy négy sarkában pántlikával ellátott lepedőből fejni. Nagypéntek éjjel, mikor a nép a bajmóci Kálváriára megy, a közeli Zslap patak mellett láthatja a falu boszorkányait, amint a vízből vajat köpülnek.

Ha gyermeket vagy felnőtt embert szemmel megvernek, az illető sokat betegeskedik. Ellenszerű a fehér holtcsalán virágját megfőzik, s az illető gyermeket benne megfürösztik, ha a megrontott felnőtt ember, csupán fejét mossák meg vele. A bűvös italok készítését is jól értik, főképp a tébolyodást okozóét.

Egy bajmóci asszony főzött a tűzhelyén, s nem akarta lányának megmondani, mit főz. Erre a leány kíváncsian leemelte a fazék fedelét, a gőz megcsapta arcát, s mert bűvös szer volt, megbolondult.

Egy bajmócapáti asszony tehenével bűvös italon lépett át,¹ melyet egy boszorkány a lábai elé öntött. Az ilyen ital azonnal beszárad, s az arra menők nem is veszik észre. Az asszony megbolondult, tehene pedig nem adott többé tejet.

Úgy látszik, hogy az efféle bűvös, megrontó szerek a felvidéki lakosoknál más vidéken is régóta használatosak. Egy 1634-ből való perben említik, hogy néhány garamszentbenedeki asszony a várgróf Bacskay Mátyás megrontására törekedett, s e célból bűvészkedéshez szükséges szereket akart a várgróf lába elé önteni.² Ott a bűvös szereket meg is említik: egy gyík, vak patkány agyveleje és egy nagy varangyos béka.

A boszorkányok az állatok alakját is képesek felvenni. Egy paraszt tehene nem adott tejet, s a gazda naponta nagy békát látott a tehén alatt. Egyszer tüskés rózsággal³ elkergette, mire ez saját leányává változott, s egészen véres lett. Odszólt apjának: „apám, miért teszed ezt, hiszen anyámtól tanultam.”

---

¹ Nem sikerült megtudnom, miből készül, mert ez a boszorkányok titka, séta közben azonban feltűnt, hogy rengeteg *Hyosciamus niger* (Belendfű) terem azon a vidéken.

² *Ethnographia* 1912 évf. 157. 1.

³ A rózsatő, mint bűvös szer egy újbányai boszorkanypörben is előfordul. 1637. Tört. Tár 1908. évf. 304. l.